

AJUNTAMENT DE MOLINS DE REI

670

Els joves i la gent gran
al barri de Riera Bonet

Raimon Bonal i Jordi Roselló
de la

FUNDACIO JAUME BOFILL
Barcelona, gener 1991

INDEX

Introducció	3
I. Riera Bonet en el context de Molins de Rei	6
1. Elements històrics del barri	6
2. Quan la planificació urbanística arriba a Riera Bonet	12
3. Panoràmica històrica i urbanística del barri	16
II. Aproximació socio-demogràfica al barri	18
1. Les unitats familiars i la seva composició	19
2. La distribució per edat i sexe	20
3. La distribució segons sexe i estat civil	21
4. La naturalesa i anys de residència a Catalunya	22
5. Estructura ocupacional: col·locació i categories professionals	24
6. Els nivells d'instrucció assolits	25
7. La problemàtica socio-lingüística	26
8. Induccions generals que es desprenen d'aquesta anàlisi socio-demogràfica	28
Consideracions metodològiques	30
III. Els joves al barri de Riera Bonet	32
1. Tot precisant la demografia juvenil	32
2. La vida juvenil a Riera Bonet	33
2.1 Els serveis bàsics pels joves	33
2.2 Les pràctiques esportives i el lleure	34
3. Els centres d'interès dels joves	35
IV. La gent gran al barri de Riera Bonet	37
1. L'ajut de l'associació de veïns	37
2. El suport temporal al Casal d'Avis	40
3. Esser gran a Riera Bonet	41
3.1 Les condicions dels habitatges	42
3.2 La qualitat del veïnatge	42
3.3 La salut i l'oci	44
Conclusions	47

INTRODUCCIO

Per concessió del comte-rei Alfons I, a la fi del segle XII, exactament el 1.188, s'establiren uns molins a la vora del riu Llobregat; allí lentament anà sorgint una població que més tard portarà el nom de Molins de Rei.

Ja al segle XIII es sap de la formació dels carrers de Dalt i de Baix i una església que, un segle més tard, el 1.325, esdevindria parròquia independent de Santa Creu d'Olorda; és precisament el segle XIV que Molins de Rei era una ciutat emmurallada.

El 1.430 el petit nucli esdevingué centre de la baronia de Molins de Rei que era una jurisdicció senyorial. L'antic palau, que ocupava una gran part del nucli, fou malmès el 1.808 pels francesos que derrotaren les forces antinapoleòniques just al costat de la població i, durant el segle XIX, el palau seria venut a parts.

El 1.763 - 68 es construí el pont del Llobregat (que seria enfonsat parcialment per les inundacions del 1.971 i derruït definitivament per les autoritats governatives el 1.972 en el context d'una forta oposició pública) i el 1.819 es bastia el Canal de la Infanta; ambdues obres transcendents marcaren una etapa de desenvolupament aturada posteriorment per la fil·loxera (parasitació de la vinya causada pel insecte que a Molins de Rei cal situar entre el 1.887 i el 1.890).

El 88 % del territori municipal es troba ubicat a la muntanya en una extensió d'entorn dels setze quilòmetres quadrats. Es precisament a la part muntanyosa que, ja el 1.001 existia l'església de Sant Pere de Romaní, en un pujol prop de la població, al costat d'una torre militar de senyals adossada a la capella i construïda el segle XVIII. L'edificació és romànica del segle XII i modificada i restaurada en moltes ocasions.

La importància de la zona muntanyosa, fa que hi ha hagi uns relleus madurs, amb serrats de formes suaus i separats per valls on circulen rieres i barrancs de règim torrencial d'un poder

erosiu remarcable durant els períodes de pluges. Al vessant meridional del Puig d'Olorda hi trobem la riera de Bonet.

A la muntanya la població es dispersa en veïnats i s'hi troben un seguit de masies encara habitades.

Aturada l'exportació de fruita al començament de la guerra civil del 1.931, es desenvolupa a Molins de Rei una forta industrialització a la postguerra que fa necessària nova mà d'obra que prové bàsicament de gent dedicada a l'agricultura. Fins fa relativament poc l'equilibri entre l'agricultura i la indústria era un fet a Molins de Rei.

Però la irracional expansió urbana i industrial, iniciada el decenni dels cinquanta, absorbí a Molins de Rei fèrtils terrenys de regadiu que es veuran encara més delmats el 1.972 amb la construcció de l'autopista; els recursos naturals del terme municipal són oblidats i la contaminació de les aigües i del medi ambient en són la conseqüència.

Quan el 1.855 arriba a Molins de Rei el primer tren, el llançament a la incipient indústria tèxtil iniciat el 1.830 seria un fet. La corresponent eclosió demogràfica, però, no es manifesta fins força més tard, exactament a partir del 1.940.

A l'empenta de l'expansió industrial dels anys cinquanta i seixanta han sorgit nous barris, principalment a migdia i llevant de la vila i el de Riera Bonet és només una mostra d'aquest desordenat creixement urbà a migdia de Molins de Rei.

***

***

Aquestes breus i ràpides pinzellades històriques ens ajudaran a fer una composició de lloc sobre la demanda realitzada per l'ajuntament de Molins de Rei feta a la Fundació Jaume Bofill d'una recerca sobre aquesta petita àrea urbana de més de vuit-cents habitants; es tracta nogensmenys que d'un sector marginal de la vila marcat per un creixement dictat per la demanda d'habitable de la població nouvinguda que, assegurant en els seus inicis el lloc de treball, sol·licita un espai vital per a afirmar-se en la seva voluntat d'ésser i de sobreviure.

Entre l'autoconstrucció i l'habitable social neix un nucli residencial que es troba dintre dels límits municipals; però que viu ostensiblement en situació difícil pel que respecta a la vida col·lectiva de la vila.

Les instàncies municipals centren les seves prioritats en dos components demogràfics de la població: els joves i les persones grans. Hi ha una preocupació bàsica d'articular polítiques adients a aquests dos grups demogràficament definits que s'intueixen com mancats de suport i en una situació de carències pel que es refereix a la seva qualitat de vida respectiva.

Fidels a la petició i amb ànim de voler abastar extensivament aquesta anàlisi, hem dividit la nostra exposició en quatre grans apartats. En el primer, intentem veure el barri de Riera Bonet en el context de Molins de Rei, no solament pel que es refereix a la història del seu naixement, sinó en tant que afectat per planificacions urbanístiques successives que volen intervenir directament en la seva morfologia.

El segon ve especificat per les determinacions sociodemogràfiques: quants són?, qui són?, amb qui conviuen?, què fan?, etc.

El tercer identifica sociològicament els joves: què s'ha fet per a ells?, per quines raons no es fa ara?, on són els seus centres de trobada? quines expectatives o interessos els mouen?, etc.

El darrer s'interessa per la gent gran: amb qui viuen?, quina és la seva qualitat concreta de vida?, on es troben?, quin és el seu estat de salut?, quines aficions tenen?, etc.

El conjunt, prèvia l'escolta del batec dels habitants del barri, permetrà elaborar unes propostes d'intervenció municipal sobre aquests respectius àmbits població. Si el servei que vol fer la Fundació Jaume Bofill al municipi es considerés útil, ja ens donaríem per ben satisfets.

Raimon Bonal i Jordi Roselló

I. Riera Bonet en el context de Molins de Rei

1. Elements històrics del barri

Riera Bonet és un barri sense història. Els pocs components que ens expliquen el progressiu naixement del barri poden constituir les engrunes de la petita cronologia d'un assentament urbà que avui s'anomena el barri de Riera Bonet.

Efectivament, aquest constitueix un poblament marginal a cavall entre l'autoconstrucció i uns indicadors d'especulació posterior que feien que una determinada població anés ocupant uns espais segregats del municipi que, per trobar-se dintre les fites municipals, concorren geogràficament al municipi de Molins de Rei.

Es impossible fer la cronologia de la implantació de l'habitable marginal autoconstruït a la zona malgrat els considerables elements documentals que ens fan pensar en una ocupació del sòl espontània, agressiva i desproveïda de cap mena de planejament. Per la seva mateixa índole d'il·legalitat i d'espontaneïtat, no hi ha documentació escrita al respecte i, entre els testimonis visuals encara constatables i les insinuacions constants que els documents ens han deixat per testimoni, hem d'acabar pensant que les dimensions del problema no han estat petites. I això tenia lloc en terrenys amb uns desnivells topogràficament rellevants i travessats per torrenteres que el mateix nom de Riera Bonet deixa entreveure.

El que sí que podem establir cronològicament és el procés de les sol·licituds dels permisos d'obres que ens permeten veure les formes morfològiques que van donant naixement al nucli habitat que avui coneixem com el barri de Riera Bonet.

El quadre global d'aquesta cronologia ja ens fa veure com les primeres cases del barri, autoritzades oficialment, es troben ubicades al que és avui el carrer Mancomunitat que, amb un procés constructiu lentíssim, veu aparèixer les primeres cases oficialment reconegudes. Aquest procés de l'esmentat carrer es va reduint progressivament fins que s'atura el 1972. L'actual carrer

Mancomunitat, doncs, contempla els inicis identificables oficialment del naixement del barri. Una dada de considerable interès és que d'aquells sol·licitants només hi queda un cognom que, en aquests moments, procedeix de la província de Jaén; el més probable és que no tinguin connexió amb els primitius pobladors.

El quadre que segueix vol explicar la totalitat d'aquesta cronologia.

<u>Cronologia dels permisos de construcció</u>						
<u>Carrers</u>	<u>segle</u>	<u>després</u>				
	<u>passat</u>	<u>1911-1930</u>	<u>1931-1950</u>	<u>1951-1960</u>	<u>1961-1970</u>	<u>1971..</u>
Mancomunitat	1	10	7	4	1	1
Riera Bonet			1	27	11	6
Sant Rafel					9	4
S.Pere Romaní				15	15	
Sagrada Família					22	2

Com es pot veure, l'embranchida forta comença a plantejar-se el 1951 i minvarà considerablement a partir del 1971. Fins el 1960 és un interval de temps compartit entre el carrer Riera Bonet i el de Sant Pere del Romaní. Tant en el cas d'un com l'altre la demanda d'obres és impulsada pels catalans (de Lleida o de Barcelona mateix); però hi tenen un pes relatiu molt destacat persones vingudes d'arreu: Andalusia (Jaén, Almeria, Granada, Córdoba i Màlaga), Aragó (especialment Teruel), Extremadura (Badajoz), Llevant (Alacant), la regió murciana (Múrcia, sobretot), Madrid i Castella-La Manxa (Ciudad Real i Cuenca, de manera destacada).

De totes maneres, el moment fort de creixement del barri, atenint-nos a aquesta cronologia dels permisos d'obres, serà entre el 1961 i el 1970 que acaba impulsant la configuració definitiva de tots els carrers de l'actual barri. Els carrers Sagrada Família i Sant Rafael es constitueixen quasi exclusivament en aquest període i, amb posterioritat al 1971, el carrer Sant Pere del

Romaní ja no farà més l'objecte de demanda d'obres i els carrers Mancomunitat i Sagrada Família es veuran afectats pràcticament de manera molt esporàdica (el primer el 1972 i el segon el 1971). Riera Bonet, per la seva banda, contemplarà en aquest període la intervenció immobiliària del Patronat Local de l'Habitacle que donarà forma a dos immobles que són els més voluminosos de l'actual barri; més endavant ens haurem de referir a aquesta institució tan singular de Molins de Rei.

Els qui sol·liciten construir entre el 1961 i el 1970 són, a més dels catalans, persones de procedències ben diverses: Andalusia, regió murciana, Castella-La Manxa, etc. Hi ha carrers com el de Sant Rafael, el de Sant Pere de Romaní o el de la Sagrada Família que contempen sol·licituds de persones quasi exclusivament andaluses i també de la regió murciana.

L'ajuntament de Molins de Rei des de feia anys anava rebent informació entorn dels beneficis atorgats per l'aleshores Ministerio de la Vivienda a la construcció de "viviendas protegidas"; però amb data del 9 d'abril del 1946, la delegació del Ministerio a Catalunya responia a una sol·licitud d'informació feta per les instàncies municipals. El document ens revela que, ja en aquella data, molt abans del període fort constructiu que hem observat al nostre barri de Riera Bonet, ja existia una inquietud i una preocupació davant l'escassetat d'habitacles.

Aquests beneficis eren: la facilitat per a l'obtenció d'un préstec en condicions avantatjoses arribant fins el 50 % del cost total del projecte; l'atorgament d'una prima a fons perdut oscil·lant entre el 10 i el 20 % en condicions diferents segons es tractés de treballadors i similars o mestres; bonificacions tributàries del 90 % sobre les contribucions, els impostos i els arbitris durant els primers vint anys després de la construcció; reducció de la meitat dels honoraris del registres de la propietat; prioritat en el subministrament de materials de la construcció; i expropiació forçosa dels terrenys d'ubicació quan aquesta es faci necessària .

Fruit segurament d'aquest lògic neguit, el 17 de desembre del mateix any, es crea la Junta Local encarregada del foment de les construccions. La presideix l'alcalde d'aleshores, el senyor Metge, i ja té com a secretari el senyor Joan Llopart que el veurem més tard com a administrador i demandant del permís d'obres, i a més està formada, com a vocals, per una representació del món empresarial i del món obrer de la localitat.

L'entusiasme és tan evident que, al cap de poc temps, el 9 de gener del 1947, l'alcalde demana un assessorament al govern civil, com a president de la Junta Provincial per a la construcció d'Habitacles protegits. Després de constatar la voluntat dels industrials de la localitat de cooperar i àdhuc de construir habitacles, sol·licita un parer legal sobre el fet que determinades empreses de Molins de Rei han manifestat un desig d'invertir la totalitat de la reserva obligatòria en la construcció de d'habitacles protegits pel seu personal, quan una llei del juliol del 1946 obliga en determinades condicions les empreses a construir habitacles protegits pels seus productors, atenint-se a uns mínims de la reserva obligatòria establerta situats en el 20 % de la reserva especial realitzada. El dubte és de si aquestes inversions poden ésser acceptades fiscalment.

Aquesta sembla ésser una clara manifestació d'una voluntat ferma de fer una capitalització ràpida i de procedir immediatament a la construcció d'habitacles protegits.

I la història s'atura. ¿Què va passar amb aquella primera Junta Local encarregada del foment de les construccions destinades a habitacles protegits? No tenim més dades al respecte i ens trobem amb un buit informatiu considerable que dura pràcticament uns deu anys. I no sabem què se'n ha fet d'aquells primers neguits i entusiasmes.

Però el març del 1956 apareix una nova entitat amb un canvi de nom, "Patronato Local de la Vivienda de Molins de Rei", amb un President que és l'alcalde d'aleshores Miquel Vilagut i Orpí. Amb paper timbrat de l'esmentat Patronat, es fa una demanda

de subvenció de 3.500 pessetes al ple de l'ajuntament per atendre les despeses de constitució de l'entitat. El document és interessant en tant que recorda que el Patronat supleix l'obligació mínima que tenen els ajuntaments en aquest tema del "foment de l'habitable higiènic" a tenor dels articles 101 i 102 de la Llei de Règim Local.

La comissió d'hisenda el mateix mes informa favorablement al ple de l'ajuntament sobre la demanda realitzada donat que l'entitat de referència

"coadyuva en grado sumo a paliar el grave problema de la escasez de viviendas que viene padeciendo la población a consecuencia de su incesante crecimiento".

I el 21 d'aquell mes el ple municipal concedia l'ajut.

L'edificació i qualificació provisional dels habitacles de renda limitada dels carrers Riera Bonet i Sant Pere del Romaní fou iniciada el 25 de gener del 1965 i es donava per acabada l'obra el 22 d'agost del 1967. La qualificació definitiva, després de la inspecció realitzada per medi dels serveis tècnics del Ministerio de la Vivienda, porta la data del 21 de desembre del 1967.

Els blocs consten de 128 espais per habitacle i 18 blocs comercials en planta baixa, ocupen una superfície de 6.672'20 metres quadrats i, després d'un tràmit burocràtic, estaven en mesura de rebre una subvenció a fons perdut de 3.840.000 pessetes.

Tots els pisos estaven destinats a la venda a uns preus que oscil.laven entre les 135.422'28 i les 150.209'64 pessetes segons el tipus i la situació de l'apartament; les quantitats ajornades es movien respectivament a uns intervals entre les 67.711'14 i les 75.104'62 pessetes.

L'escriptura pública dels Estatuts d'aquest Patronat Local de la Vivenda no es farà fins el 14 d'agost del 1965 davant del notari de Martorell, Manuel Domper Pascau. El que més es posa en relleu és que l'entitat és considerada constructora benèfica, sense ànim de lucre i amb socis d'honor, fundadors, de mèrit i

protectors segons el paper que han jugat o jugaven dintre del Patronat.

La història del Patronat i el considerable paper que va tenir en el creixement del barri de Riera Bonet ens semblava important evocar-la del fet que és una intervenció immobiliària pública que es trobava a cavall entre una angoixa viscuda dramàticament al municipi davant l'escassetat d'oferta d'habitacles i l'intent de donar solucions a una problemàtica que, abans d'aquests fets, s'havia presentat com sospitosa de favoritismes i corrupcions.

En els papers hem pogut trobar alguna mostra de situacions d'aquesta mena. Poc temps abans del dia 25 de desembre del 1952, José Belmonte Miravete (a vegades escrit amb b i d'altres amb v) sol·licitava el canvi de classificació donada pel Pla d'Ordenació Provincial als terrenys de la seva propietat ubicats a la "font del rajolí". La sol·licitud incidia en el pas de zona industrial a zona residencial.

"Donada l'extraordinària importància i gravetat del problema de l'habitable i per tal de resoldre el més ràpid possible l'angoixosa situació amb la desaparició total de coves, barraques i habitacions infrahumanes", els documents municipals decideixen encarregar un projecte d'urbanització capaç per a 500 habitacles disposant així d'una zona d'Eixample assequible pel que es refereix als enllaços amb el casc urbà de la Vila, amb facilitat per a disposar de les instal·lacions d'aigua i llum i que permeti, a més, pensar unitats raonables per a la venda d'il·les i solars.

El 12 d'abril del 1955 el senyor Belmonte sol·licitava la instal·lació de l'enllumenat públic a la barriada de la Riera Bonet, a la zona dita "del senyor Belmonte". Feta en nom dels veïns, la petició és considerada des de l'ajuntament com un servei essencialment necessari i l'obra corra a càrrec de la companyia abonant l'ajuntament el 50 % del pressupost. L'acord municipal consisteix en fer l'encàrrec de demanar a "Fuerzas Eléctricas de

Cataluña S.A." el pressupost per instal·lar aquest enllumenat públic a la barriada de Riera Bonet "zona del señor Belmonte", a base de perllongar la línia col·locant dues llums a la barriada pròpiament dita després d'haver instal·lat el transformador que particularment ha sol·licitat el dit senyor Belmonte.

I aquesta és la petita història de Riera Bonet, un barri segregat i marginal del municipi de Molins de Rei, marcat des del seu naixement per la tensió entre una forta demanda d'habitatge d'una població immigrada insolvent i el creixement desorganitzat a partir d'una gran manca de planificació i d'unes intervencions que almenys mereixen el dubte de l'aprofitament, de l'especulació i dels favoritismes constants.

2. Quan la planificació urbanística arriba a Riera Bonet

La història de la planificació urbana de la ciutat de Barcelona i seva perifèria és prou coneguda. Un punt important i innovador s'apunta el Pla d'Ordenació de Barcelona i la seva Zona d'Influència redactat a l'ensemble per la Comissió Superior Provincial d'Ordenació Urbanística del Ministeri de la Governació i els Serveis Tècnics de l'Ajuntament de Barcelona. Fou aprovat el 3 de desembre del 1953 i va institucionalitzar l'anomenada Comarca del 1953 planificant a l'ensemble 27 municipis entre els quals hi havia Molins de Rei. Es per això que el nom usual d'aquesta intervenció fou la del Pla Comarcal del 1953.

Malgrat ésser un important punt de referència històrica, tenia defectes greus: l'ambigüitat del que s'havia d'entendre per zona d'influència, la visió pessimista del creixement urbà entès únicament des de la demografia i no de l'ocupació, la insuficiència de previsió en la xarxa viària fonamental en contrast amb innovacions rellevants pel que fa al ferrocarril i al metropolità i l'evident encert en la reserva d'espais lliures de parcs i esportius. A més, el Pla Comarcal del 1953 té una voluntat de trencament del creixement en taca d'oli intentant potenciar un

desenvolupament per centres comarcals; això no ho va aconseguir per causa de la complicada zonificació ambiguament definida.

Aquest Pla va crear la Comissió d'Urbanisme i Serveis Comuns de Barcelona i altres Municipis; però fou una Comissió limitada en la seva capacitat de gestió, amb un insuficient poder executiu i amb uns recursos econòmics migrats.

La Llei de Règim del Sòl i Ordenació Urbana del 12 de maig del 1956 es proposava la redacció d'un Plan Nacional de Urbanismo (que no es va fer) i l'estructuració urbanística del territori provincial garantint la coherència i la coordinació dels Plans Generals. Els defectes serien sempre els mateixos: prendre la província com unitat de planejament i enfoc urbanístic oblidant la vertadera ordenació del territori. Aquella llei, preceptuava l'elaboració de Plans Comarcals prenent com instrument els Plans Generals d'Ordenació Municipal executats a través dels Plans Parcialis que haurien de respondre a projectes d'urbanització. Tot això fou poc menys que paper mullat.

El Pla General d'Ordenació Urbana de la província de Barcelona (endegat ja el 1945, publicant una memòria el 1959 i aprovant les normes d'edificació el 1963) estava també condemnat d'entrada, perquè continuava agafant la província com unitat, es veié desfasat per causa de la lentitud de la seva elaboració, es basava en una estratègia voluntarista de descentralització amb una valoració negativa de les grans aglomeracions, articulant mesures purament administratives d'intervenció i, finalment, constituïnt una Comissió Provincial d'Urbanisme creada amb una incapacitat total de gestió i control.

El 1970, dels 101 municipis que comprenia l'Àrea d'Acció Immediata, 87 havien redactat el seu Pla i només 56 el van veure aprovat per la Comissió Provincial d'Urbanisme. Adés la qualificació del sòl urbanitzable era excessiva en funció de la dinàmica urbana del municipi, adés hi havia la preocupació exclusiva per la zonificació amb la finalitat de qualificar el sòl sense cap projecte d'ordenació global, adés es donava una

descoordinació entre els Plans i s'establia una manca de continuïtat de les xarxes viàries entre municipis veïns. De totes maneres, molts dels no aprovats restaren d'ús intern del municipi i s'atorgaren llicències sense discriminació. No fou estranya a la situació la dualitat de competències: pels aspectes administratius el Ministeri de Governació i pels aspectes urbanístics el de la Vivenda; per altra banda, hi havia una clara absència de vinculació als planejaments d'organismes estatals que depenien d'Obres Públiques.

Els Plans Parciais havien de desenvolupar els Plans Generals; però tant la iniciativa privada com l'administració usen aquests Plans Parciais per a legalitzar la vulneració dels Plans Generals o per a la qualificació definitiva del sòl; la privacitat dels Plans Parciais eixuga el sòl públic disponible i genera incoherències entre Plans Parciais contigus.

La Comissió Gestora de l'Àrea Metropolitana de Barcelona del Ministeri de la Vivenda publica l'any 1973 una memòria Plan del Àrea Metropolitana de Barcelona. Una estrategia de Ordenación Territorial 1974-90. Es un recull bibliogràfic de tot el que ha estat analitzat fins aleshores i fa unes propostes alternatives pel període al qual es vol referir. Es la llei dels grans números sense una preocupació directament enfocada a una intervenció directa a les perifèries urbanes.

El Pla General Metropolità que veié la llum el 1974 i fou aprovat definitivament el 1976 tenia la idea de redreçar l'ordre plurinuclear amb nous criteris. De fet, denuncia "les abusives pautes de comportament urbanístic per part dels promotors i la tolerància dels administradors, sota la protecció d'una reglamentació confusa i contradictòria" i, també, "la manca de connexió per la tendència natural a la visió rigorosament local del problema per manca d'una referència general prou clara". El resultat en són els grans dèficits d'urbanització i de serveis i els creixements inconnexes de morfologia variada en la utilització

del sòl: veïnatges de polígons intensíssims amb trames suburbanes o quasi rurals.

El Pla General Metropolità serà a l'ensem programàtic i defensiu, planificador i controlador dels desordres.

Finalment, la Corporació Metropolitana de Barcelona publicava, el juny del 1987, un ampli dossier titulat Projectar la Ciutat Metropolitana. Obres, Plans i Projectes. 1981-1986 que, considerant el moment de canvi en el que es viu (crisi econòmica, augment de la desocupació, disminució dels ritmes de creixement demogràfic), relativitza alguns dels objectius del planejament general, sobretot les seves prioritats i el calendari de previsions en el temps, en el context d'una flexibilitat del marc urbanístic. Proposa una doble actuació urbanística: la creació dels elements modals o bàsics en l'organisme metropolità (transports, canals especialitzats en la xarxa arterial, parc tecnològic, parc d'atraccions, torres de comunicacions, àrees olímpiques, equipament universitari i sanitari, etc.) en el context d'una coordinació i fiscalització de l'ús del sòl i la provisió d'una xarxa metropolitana amb l'objectiu especial de reintegració de les perifèries. En la seva determinació, no afecta encara directament el nostre barri.

El 1983, l'Ajuntament publica una informació titulada MOLINS DE REI, QUATRE ANYS DESPRES en la que és dona compte de les realitzacions fetes d'ençà de l'existència d'un ajuntament democràtic; les que afecten el barri de Riera Bonet són les següents:

1. De nova creació en el camp de sanitat, el dispensari de Riera Bonet.
2. Obres públiques: noves instal·lacions al barri Riera Bonet.
3. Urbanització dels carrers Riera Bonet, Lluís de Requesens, Verge de Núria i Sant Pere del Romaní.
4. Nou local per a equipaments en règim d'arrendament i cessió d'ús al Carrer Lluís de Requesens, i

5. Aprovació inicial del Pla Parcial Riera Bonet.

El projecte del Pla Parcial actual fou redactat l'abril del 1982 per l'equip tècnic integrat per Josep Ma. Riera, Josep Ma. Pons i Albert Rodríguez i aprovat definitivament el 14 de febrer del 1985. La publicació al DOGC és del 3 de febrer del 1989.

Respecta bàsicament les directrius del Pla General Metropolità i vol ordenar 33.850 metres quadrats a la dreta del carrer Verge de Núria. Preveu la reserva de 2.826 metres quadrats d'equipament (1.026 de docent i 1.800 esportiu) més 1.718 amb previsió d'estacionament a banda i banda de l'equipament esportiu i 3.395 metres quadrats de verd (2.931 de jardins i 454 de jocs infantils).

El Pla Parcial Riera Bonet disposa d'11.846 metres quadrats de desenvolupament urbà a dreta i esquerra de l'equipament esportiu, dels jocs infantils i els jardins i entre el carrer Verge de Núria i l'equipament docent. Els 8.890 metres quadrats entre l'anterior infraestructura i la via del tren, queden englobats dintre del sistema general.

Finalment, els vials inclosa la xarxa vianant té una reserva de 5.185 metres quadrats.

Per fi el barri Riera Bonet podrà contemplar en un futur no massa llunyà un planejament urbà racional i previsor pel que fa a les seves necessitats.

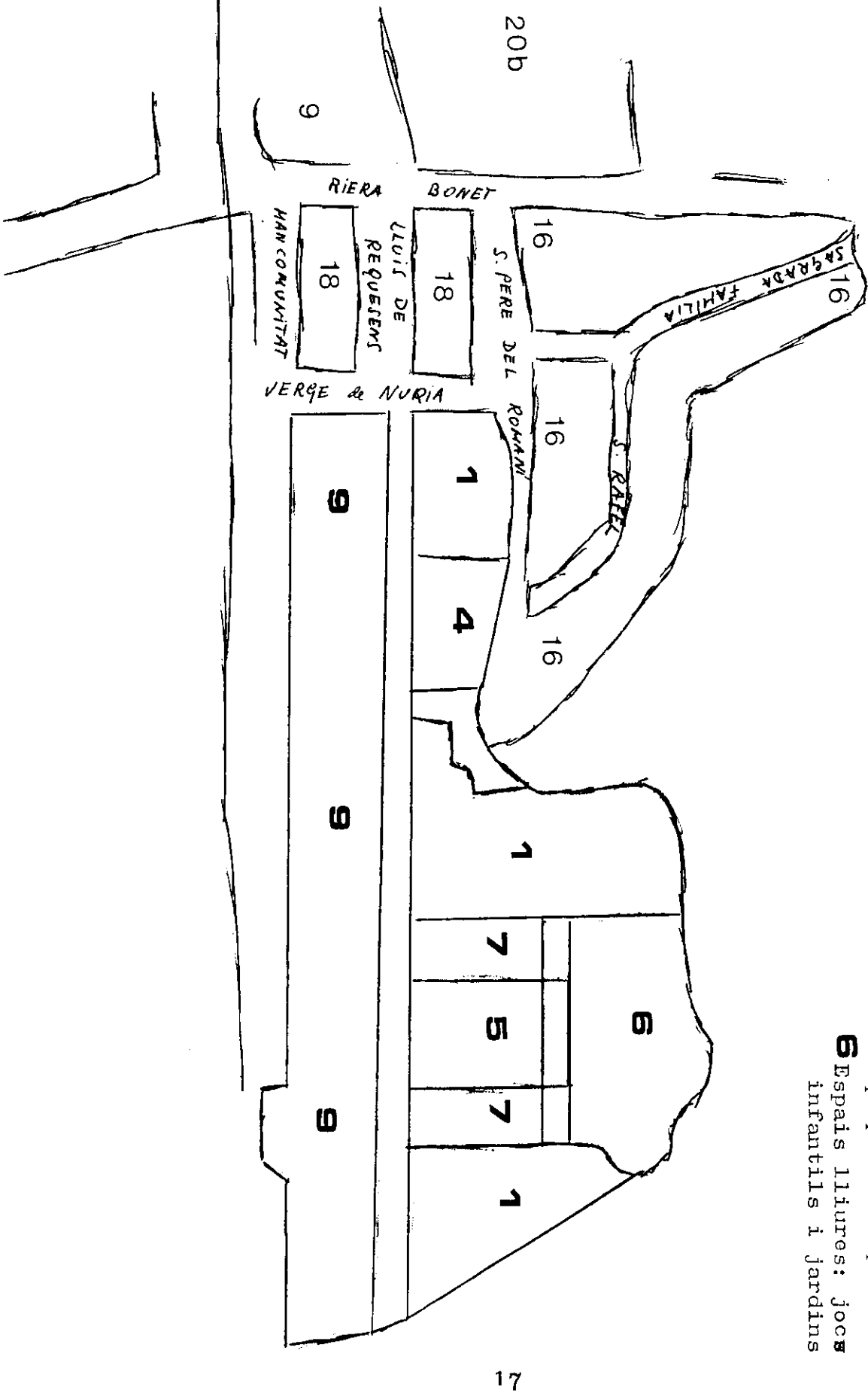
3. Panoràmica històrica i urbanística del barri

El barri de la Riera Bonet ha nascut abans de l'època del "desarrollismo" entre l'autoconstrucció, la marginalitat i l'edificació desordenada duta a terme en un context d'especulació i de favoritismes inconfessables.

Són els ajuntaments democràtics els que logran posar una certa racionalitat al desordre i aconseguiran fer aprovar un planejament que és l'actualment vigent.

Les perspectives futures d'aquest barri es troben a les mans d'un futur que en aquests moments és impossible de preveure.

DISTRIBUCIO DE L'ESPAT AL BARRI
AMB LA INCLUSIO DE LES MODIFICACIONS APORTADES
PEL PLA PARCIAL RIERA BONET

Riera Bonet

- 18 Zona subjecte a anterior ordenació volumètrica
- 9 Protecció de sistemes generals
- 20b Desenvolupament urbà. Intensitat 2
- 16 Renovació urbana: rehabilitació

P. P. Riera Bonet

- 9 Sistemes generals
- 1 Desenvolupament urbà: 1 o 2
- 4 Equipament docent
- 7 Estacionament
- 5 Equipament esportiu
- 6 Espais lliures: jocs infantils i jardins

II. Aproximació socio-demogràfica al barri

Tractarem tota la informació disponible_a partir del llistat nominal de persones del barri que ens ha estat facilitat directament per l'Ajuntament de Molins de Rei amb data de l'11 de juliol del 1990 l'elaboració del qual ha estat realitzat manualment; quan la informació ens manca o quan pretenguem comparar les dades amb la totalitat del municipi, hem treballat el Padró d'habitants 1986. Estadístiques Metropolitanes, Corporació Metropolitana de Barcelona, juliol 1988.

Donada l'activitat artesanal amb la que hem dut a terme l'anàlisi, la imprecisió de les xifres absolutes constitueixen un element a tenir en compte; la fiabilitat absoluta de la informació que lliurem es troba en les relacions percentuals expressades.

Estem parlant d'un barri del municipi de Molins de Rei, l'evolució del qual en una seqüència temporal que va del 1950 al 1986 és la següent:

1950.....	8.145 habitants
1960.....	10.396
1970.....	14.407
1975.....	20.058
1981.....	18.308
1986.....	18.160

Molins de Rei experimenta la mateixa dinàmica que el conjunt dels 27 municipis de la Corporació Metropolitana: fort increment demogràfic fins el 1975 i relatiu estancament i àdhuc pèrdua de població a partir d'aquesta data.

Els components de les variacions demogràfiques a Molins de Rei són els següents:

Creixement natural 1975-1981....	10'5 per mil anual
1981-1986....	5'4 per mil anual
Creix. migratori 1975-1981....	-28'7 per mil anual
1981-1986....	- 7'- per mil anual

Es un municipi en davallada que s'inicia en el primer període de manera relativa per natalitat i extraordinàriament forta

per immigració. El procés continua fins el 1986 amb una reducció dràstica de la natalitat a la meitat i amb un constant degoteig de la immigració.

Cal notar, per altra banda, que seria temerari fer extrapolacions d'aquestes tendències a Riera Bonet donat que els habitants del nostre barri han seguit els ritmes de construcció dels immobles que no tenen res a veure amb les tendències observades a la totalitat del municipi.

1. Les unitats familiars i la seva composició

El juliol 1990 el barri Riera Bonet tenia 863 habitants agrupats en 257 unitats familiars; 3'35 membres per família és una proporció estandaritzada i esperable en tota l'àrea metropolitana barcelonina (el 1986, els 27 municipis de la Corporació Metropolitana tenien una densitat de 3'19 membres per família, Cornellà de Llobregat 3'43, Esplugues de Llobregat 3'34 i Molins de Rei 3'38).

Aquestes unitats familiars es distribueixen de la manera següent segons el nombre de persones que les integren:

<u>unitats familiars</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>+10</u>
persones soles	27								
parella sola		56							
parella+fills			45	43	20	10	1	1	
parella+fills+avis			2	3	8	3	1		1
parella+fills+altres			3	2	2	1			
més d'una família				1	2	2	2	1	1
monoparentals		10	2	4	3				
Total famílies	27	66	52	53	35	16	4	2	2

Aquesta distribució comparant-la amb la de Molins de Rei referida al nombre dels ocupants i sense poder establir comparacions amb la tipologia familiar és la que segueix:

<u>Nombre de persones</u>	<u>Molins de Rei</u>	<u>Riera Bonet</u>
Famílies 1 membre	12'9	10'5
2 membres	23'8	25'7
3 membres	21'8	20'2
4 membres	23'7	20'6
5 membres	11'2	13'6
6 membres	4'4	6'2
7 membres	1'3	1'5
8 membres	0'5	0'8
+ de 9 membres	0'2	0'8

Es evident que al nostre barri hi ha una densitat d'habitants per família superior a partir del interval de més de cinc membres per família (17'6 a Molins de Rei i 22'9 a Riera Bonet). Aquesta és una primera inducció que caldrà retenir.

2. La distribució per edat i sexe

La correlació d'ambdues variables es presenta així al barri Riera Bonet:

<u>Anys d'edat</u>	<u>Homes</u>	<u>Dones</u>	<u>Total</u>
- 5	7	9	16
6-10	21	22	43
11-14	22	21	43
15-16	16	16	32
17-25	79	73	152
26-40	75	67	142
41-50	51	54	105
51-65	94	108	202
66-70	13	42	55
71-80	22	34	56
81-90	5	11	16
+ 90		1	1
TOTAL	423	440	863

El quadre precedent ens presenta una composició per sexe de la població diferent de la del mateix barri l'any 1986. La comparació és aquesta:

1986.....50'3 % homes.....49'6 % dones
1990.....49'- " .....51'- "

Malgrat les petites diferències observades, la relació és inversa en l'espai de temps considerat; ens inclinem a pensar que hi podrien haver-hi errors estadístics en aquestes dades. De fet, Riera Bonet hauria minvat la seva població: 26 homes i 3 dones. No és impossible; però preferim no fer càbales donat que es tracta d'una informació purament descriptiva.

Més interessant és la distribució per edats del fet que l'evolució del nostre barri interessa directament a dos grups de població identificats per l'edat: els joves i les persones grans. L'evolució és la següent (en percentatges):

<u>Grups d'edat</u>	<u>1986</u>	<u>1990</u>
Fins a 25 anys	37'1	33'1
Entre 26 i 40 anys	13'9	16'4
Entre 41 i 50 anys	14'3	12'1
Entre 51 i 64 anys	22'4	23'4
Més de 65 anys	12'3	14'8

Les diferències que s'observen no constitueixen cap sorpresa: tenint compte la variable edat, Riera Bonet es troba en un procés de reducció forta i progressiva de la seva població jove (menys de 25 anys) i un increment relatiu de les persones grans (més de 65 anys).

3. La distribució segons sexe i estat civil

No tenim informacions actuals al respecte i només disposem de les dades referides al 1986; amb tot, som conscients que es tracta d'una informació descriptiva que poc ens serveix pel treball que volem dur a terme. La distribució que consta a la font informativa esmentada és aquesta (en percentatges):

<u>Estat civil</u>	<u>Homes</u>	<u>Dones</u>
No consta	5'8	6'8
Solters	42'5	36'2
Casats	49'9	47'2
Vidus	0'9	9'7
Altres situacions	0'9	1'1

4. La naturalesa i anys de residència a Catalunya

Al nostre barri de Riera Bonet, el 47'4 % de la seva població ha nascut fora de Catalunya; és a dir, 411 persones dels 863 habitants (L'any 1986 aquesta proporció era de 50'1 %; les diferències poden ésser interpretades en funció dels nous naixements de famílies immigrades).

Per comunitats autònomes, el llistat complet dels diversos orígens, és el següent (exceptuant-ne les quatre persones dels que no se sap la seva naturalesa i els dotze que han nascut en províncies catalanes altres que Barcelona: dos de Girona, set de Lleida i tres de Tarragona):

Andalusia (254 persones): 80 de Jaén, 54 d'Almeria, 48 de Granada, 29 de Còrdoba, 20 de Màlaga, 15 de Sevilla, 3 de Cadis i 2 de Huelva.

Múrcia (53 persones): 43 de Múrcia i 10 d'Albacete.

Aragó (24 persones): 15 de Teruel, 6 de Saragossa i 3 d'Oscala.

Extremadura (21 persones): 15 de Badajoz i 6 de Càceres.

Castella-Lleó (18 persones): 11 de Salamanca, 3 de Burgos, 2 de Palencia i 1 de Soria i Zamora.

València (17 persones): 7 de Castelló i Alacant i 3 de València.

Castella-La Manxa (15 persones): 8 de Cuenca, 3 de Guadalajara i Ciutat Real i 1 de Toledo.

Madrid (3 persones).

Galícia (3 persones): 2 de La Coruña i 1 d'Orense.

Cantàbria (1 persona): d'Astúries.

La importància de la immigració al nostre barri de Riera Bonet és tanmateix rellevant, puix que per la totalitat de Molins de Rei la població nascuda fora de Catalunya era el 1986 de l'ordre del 31'8 %. Comparem per comunitats autònomes aquestes distribucions (proporcions relatives a la població total respectiva):

<u>Comunitats autònomes</u>	<u>Molins de Rei (1986)</u>	<u>Riera Bonet (1990)</u>
Andalusia	15'8 %	29'4 %
Múrcia	3'-	6'5
Extremadura	2'5	2'4
Aragó	1'9	2'8
Galícia	0'6	0'3
Castella-La Manxa	3'2	1'7
Madrid	0'4	0'3
Cantàbria	0'1	0'1
Castella-Lleó	1'7	2'1
València	1'6	2'-

Al nostre barri de Riera Bonet sobresurten amb notable diferència les persones que provenen d'Andalusia o de la regió murciana. Es interessant abordar ara el tema dels anys que porten aquestes persones aquí a Catalunya. Malgrat que es tracti d'èpoques diferents, intentem comparar les distribucions del 1986 i del 1990.

<u>Anys d'arribada</u>	<u>Molins de Rei (1986)</u>	<u>Riera Bonet (1990)</u>
0 a 5 anys	2'6 %	3'7 %
6 a 10 anys	4'1	2'3
11 a 15 anys	14'8	4'4
16 a 20 anys	17'1	7'4
21 a 25 anys	19'1	21'4
26 a 30 anys	24'4	18'4
+ de 30 anys	17'8	42'4

100

La conclusió és clara: Riera Bonet és una àrea urbana de Molins de Rei en el que la majoria de la seva població va fer un assentament anterior als anys 60. D'aquí neix la importància relativa de les immigracions andalusa i murciana que es correspongueren amb aquells allaus immigratoris; el nostre barri va nèixer precisament aquella època com hem pogut veure en el perfil històric dels permisos de construcció i, per tant, encara

ara és habitat majoritàriament per persones que són els mateixos o els seus successors que hi van fer aquell primer assentament.

5. Estructura ocupacional: col·locació i categories professionals

Riera Bonet es caracteritza, comparant-lo amb Molins de Rei, pel que fa a la població activa per una baixa qualificació d'ocupacions i un atur relativament elevat i, si ens referim a la població inactiva, per la gran presència de persones jubilades i la relativa abundància de mestresses de casa. Vegem-ho.

En relació a l'activitat, l'any 1990 Riera Bonet presenta aquesta estructura:

Actius.....	69'1 % ocupats	
	19'4 % aturats	
	9'8 % busquen la primera feina	
	1'7 % són al servei militar....	40'1 %
Inactius....	26'7 % mestresses de casa	
	31'5 % jubilats	
	39'3 % menors i estudiants	
	0'6 % incapacitats	
	1'9 % altres situacions.....	59'9 %

En principi, aquesta proporció és pràcticament la mateixa que la de Molins de Rei el 1986: 39'5 % d'actius i 60'5 % de població inactiva. Les categories de la població activa es mantenen pràcticament idèntiques a les de Molins de Rei; però pel que fa a la població inactiva, a Riera Bonet hi ha moltes mestresses de casa (només 15'8 % a Molins de Rei el 1986) i molts jubilats (13'9 % a Molins el 1986). L'estructura ocupacional, doncs, accentua notables diferències al nostre barri per respecte al municipi al qual pertany.

Pel que fa a les branques d'activitat, no tenim informació recent del nostre barri; però les dades del 1986 ens reflexen un perfil per comparació amb la globalitat del municipi; per no enfarfegar les dades, ens limitem només a posar en evidència els paràmetres del mateix:

-poca presència dels pagesos, dels treballadors de la química, del tèxtil, de la fusta, del paper, del comerç, de l'hostalatge, dels transports, de les finances, dels serveis a les empreses, de les assegurances i de l'educació.

-en canvi, molta presència de treballadors de l'extracció de minerals, de l'alimentació, del cautxú i de la construcció.

Pel que es refereix a les professions, a Riera Bonet hi ha pocs directius, administratius, funcionaris, venedors i treballadors agrícoles. En canvi, hi ha sobreabundància de treballadors de la indústria, de la construcció i dels transports.

Finalment, per categories professionals, Riera Bonet destaca considerablement per la presència de treballadors manuals i de jornalers.

Aquest és el perfil socio-econòmic del barri de Riera Bonet.

6. Els nivells d'instrucció assolits

Aquesta informació no la tenim actualitzada i, per tant, ens hem de basar en les dades del 1986.

Les distribucions comparades entre Molins de Rei i el nostre barri són les següents:

<u>Nivell d'instrucció</u>	<u>Molins de Rei</u>	<u>Riera Bonet</u>
No consta	0'6 %	1'6 %
No llegeix ni escriu	5'-	11'2
Primària incompleta	25'4	33'1
EGB (primera i segona etapa)	50'5	41'4
FP 1	4'7	4'4
FP 2	2'1	2'-
BUP-COU	7'-	5'3
Títol mitjà	2'7	0'8
Títol superior	2'1	0'4
	100	

Hi ha una evidència molt clara: els recursos de formació de la població de Riera Bonet són escassíssims; la importància relativa dels que no tenen estudis o dels que no han assolit els bàsics és molt notable. Hem de considerar que el nostre barri és una veritable bossa de problemàtica a aquest respecte i això és el que ens posen amb una considerable netedat aquestes distribucions. Tota altra interpretació contradiria la lectura de la realitat.

7. La problemàtica socio-lingüística

Aquesta qüestió la plantejem com un problema partint de la intuïció que un barri amb les característiques immigratòries i de baixos nivells d'instrucció com el de Riera Bonet pot presentar una dificultat especial pel que fa a l'assoliment de la integració lingüística.

El primer pas és la lectura comparada de les distribucions d'aquesta realitat a Molins de Rei el 1986 i a Riera Bonet el 1986 i el 1990.

<u>Grau de coneixement</u>	<u>Molins de Rei</u>	<u>Riera Bonet</u>	
<u>del català</u>	<u>1986</u>	<u>1986</u>	<u>1990</u>
No l'entén	6'3 %	13' - %	15'4 %
L'entén	16'4	28'2	44'5
A més el llegeix	6'1	9'6	10'8
A més el parla	8' -	6'9	6'9
Llegeix i parla	24'7	20'7	15'4
A més l'escriu	37'5	22'1	6'2
100			

En el context d'unes deficiències ostensibles (és el cas dels que no entenen el català i la regressió considerable dels que saben escriure'l), hom constata l'extraordinària progressió dels que l'entenen i el relatiu increment dels que el llegeixen. Riera Bonet és un barri autònom, tancat sobre si mateix i amb problemes greus d'integració lingüística; la mateixa marginalitat del barri

és un handicap considerable de cara a l'obertura i el trencament de les barreres lingüístiques.

Hem buscat dues correlacions per respecte a aquesta variable: l'edat i els anys de residència a Catalunya.

La correlació de l'edat pel coneixement de la llengua catalana, el podem veure en el quadre que segueix:

	<u>menys 25 anys</u>	<u>26-65</u>	<u>+ 66 anys</u>
No l'entén	36'4	28'9	34'5
L'entén	14'-	65'7	20'2
El llegeix	28'6	61'9	9'5
El parla	37'-	42'6	20'4
Parla i llegeix	22'3	67'5	30'3
A més, l'escriu	67'6	30'3	2'1
Total	33'1	52'-	14'8

Està molt clar: la població més jove és la que en té un coneixement superior arribant fins a saber escriure en català; segurament que l'escola hi té alguna cosa a dir al respecte. Per altra banda, la població més gran és la que hi té més dificultats, encara que quan l'assoleixen es queden manifestament en la fase d'entendre el català o de parlar-lo. I entre els 26 i els 65 anys, quan l'assoleixen, l'entenen, el llegeixen i, a vegades, a l'ensem el parlen i el llegeixen.

Seria interessant saber si, quan es diu que es parla el català, es necessita d'un interlocutor que l'empri; molt ens temem que, a l'interior del barri, l'ús habitual i col·loquial de la llengua és el castellà. Ho diem àdhuc en funció de la nostra experiència en la convivència amb els seus veïns.

La correlació del coneixement del català segons els anys de residència a Catalunya, ens aporta una informació suplementària d'interès. El quadre corresponent ens revela que és tòpic dir que els anys de residència proporcionen un coneixement sistemàtic més ampli del català; són massa els indicadors que ens ho fan dir.

-es troba un bon nombre de persones que amb menys de cinc anys de residència parlen, llegeixen i escriuen el català. Es una clara influència de l'escola?

-dels que no l'entenen els grups més fortament majoritaris són els que porten entre 6 i 10 anys de residència a Catalunya o el grup entre 21 i 25 anys de residència.

-els que porten més de 30 anys de residència a Catalunya són majoritaris en el parlar-lo i en el llegir-lo.

El quadre complet d'aquesta informació és el següent:

	<u>Anys de residència a Catalunya</u>						
	<u>0-5</u>	<u>6-10</u>	<u>11-15</u>	<u>16-20</u>	<u>21-25</u>	<u>26-30</u>	<u>+30</u>
No l'entén	1'5	6'-	4'5	8'9	37'3	19'4	22'4
L'entén	1'-	1'-	2'1	6'2	21'2	23'8	44'6
Llegeix	2'1	2'1	6'4	10'6	19'1	14'9	44'6
Parla	10'-		6'6	3'3	6'6	16'7	56'7
Parla+llegeix	10'4	4'5	6'-	3'-	10'4	6'-	59'7
Escriu	7'4		11'1	18'5	29'6	14'8	18'5
Total	3'7	2'3	4'4	7'4	21'4	18'4	42'4

8. Induccions generals que es desprenen d'aquesta anàlisi socio-demogràfica

A Riera Bonet les famílies són denses en nombre de membres comparant-les amb la totalitat de Molins de Rei, encara que la població jove segueix una tendència regressiva notable i les persones grans tendeixen comparativament a incrementar-se.

Es un barri que concentra un fort allau immigratori de persones procedents d'arreu, sobretot d'Andalusia i de la regió murciana amb una proporció important de persones que fa força anys que resideixen a Catalunya, puix que la proporció dels arribats abans del 1960 és alta.

Es ostensible la baixa qualificació d'ocupacions dels seus habitants i la importància relativa que adquireix entre ells el fenomen de l'atur. La notable presència entre les classes

passives de jubilats i de mestresses de casa agreuja les consideracions que es puguin fer des d'aquesta perspectiva de l'ocupació.

Per branques d'activitat, l'extracció de minerals, l'alimentació, el cautxú i la construcció són les que predominen i per professions els treballadors de la indústria, de la construcció i dels transports; de fet, les categories professionals predominants són la dels treballadors manuals i els jornalers.

Pel que fa als recursos de formació de les persones, es constata que l'assoliment d'estudis és extraordinàriament baix amb una gran presència d'analfabets tant absoluts com funcionals.

Finalment, hem de dir que el barri de la Riera Bonet constitueix un col·lectiu autònom, tancat sobre si mateix i amb problemes greus d'integració lingüística.

En una societat individualista i competitiva com la nostra aquest perfil socio-demogràfic planteja greus qüestions de política comunitària de serveis socials i d'atenció directa a una població pobre en el sentit global de la paraula.

Consideracions metodològiques

Fins ara hem treballat amb fonts secundàries, és a dir, amb informacions estadístiques, amb documents de l'arxiu de Molins de Rei, d'urbanisme del propi ajuntament i amb els llistats nominals de la població de Riera Bonet facilitats per les instàncies municipals.

A partir d'aquest moment les nostres informacions provenen de font vives, testimonials i viscudes per la mateixa població habitant el barri. Es la tècnica sociològica de la introspecció directa en la qual només es tracta prèviament de donar un valor sociològic a l'experiència humana.

Es tracta d'observar i parlar, de provocar converses amb deliberació que, a vegades, poden semblar anodines; però que sempre tenen la virtut de posar a prova l'interlocutor davant les realitats que el seu món i el seu grup social de pertinença viuen en la seva quotidianitat. S'expressa una riquesa que es posseeix en el fons de si mateix i que a vegades és molt difícil dir. Les locucions que provenen de la pròpia cultura, els silencis, les imatges simbòliques adquireixen una considerable rellevància social i expressen moltes vegades bastantes més coses del que diuen.

Les converses, per part de l'investigador, són més o menys dirigides; és a dir, mai es provoca pel simple fet de parlar per parlar. Hi ha coses que interessa saber, no solament en la seva realitat sinó sobretot en la vivència de les persones. Interessa saber les reaccions favorables o desfavorables de les mateixes davant d'edeveniments grans i petits que es produeixen en la vida del barri. Per a lograr això, generalment hom es procura un mínim esquema temàtic darrera el qual es defineixen els centres d'interès del investigador.

I, a més, qui investiga parteix d'un postulat bàsic i fonamental: no es tracta de polemitzar amb l'informant precisament perquè el seu discurs social és un discurs de veritats viscudes, controlades i posades a prova en la seva experiència quotidiana del seu barri i del seu grup de pertinença concret. Des d'aquesta

lectura, la persona més ignorant i més menyspreable pot ensenyar-me coses; té un coneixement i una vivència de la seva pròpia realitat que jo ignoro i sobre la qual pretenc elaborar un coneixement científic.

I l'interlocutor no és només un informant que em fa conèixer coses d'un món per a mi desconegut i, segons com, impenetrable; el meu interlocutor és, a més, un actor, o sigui, un personatge que intenta intervenir, modificar i elaborar la realitat que tracta, una persona que és capaç de canviar la seva pròpia realitat pragmàtica. Tant des de la perspectiva d'informant com d'actor el meu interlocutor em dóna les dades sobre les quals jo puc construir inductivament una teoria social de la seva vida quotidiana.

I aquestes dades no són tractables numèricament perquè s'expressen a través de verbalitzacions, barrejant constantment els fets socials, els seus rebuigs o acceptacions, les actituds socials que s'hi expressen, el paper jugat pels diversos personatges, etc.. Es la tasca de l'investigador la de saber destriar el gra de la palla, el que és essencial del que és pura anècdota, el que té un valor heurístic o el que no en té cap de valor. Una tasca silenciosa, reflexiva, contrastant i, en definitiva, capaç d'elaborar una teorització científica entorn de la vida quotidiana.

La subjectivitat de l'investigador no és tal des del moment que ha d'atenir-se estrictament a les dades que la població d'estudi ha tingut l'amabilitat o la gosadia de posar entre les seves màns. Des d'aleshores, no es pot fer dir als actors allò que de cap manera han expressat.

A partir d'aquest moment aquesta és la nostra manera de treballar. Els nostres informants són els joves del barri i la gent gran que hi habita que amablement i anònimament s'han prestat a les nostres provocacions. El relat que segueix és fruit de moltes hores de parlar-hi i àdhuc de conviure-hi.

III. Els joves al barri de Riera Bonet

1. Tot precisant la demografia juvenil

Amb dades més recents de les que hem treballat precedentment (del 24 d'octubre del 1990) es pot comprovar com es redueix progressivament la població juvenil al barri de Riera Bonet. El quadre que segueix n'és una important evidència:

<u>nascuts l'any</u>	<u>nois</u>	<u>noies</u>	<u>total</u>
1965-1966	24	19	43
1967-1968	28	12	40
1969-1970	11	10	31
1971-1972	10	14	24
1973-1974	9	22	31
1975-1976	15	14	29
1977-1978	11	8	19
1979-1980	8	12	20
1981-1982	14	9	23
1983-1984	4	7	11
1985-1986	4	2	6
1987-1988	3	7	10
1989-1990	2	1	3

Total	143	147	290

Aquesta distribució temporal ens fa veure que la prospectiva de Riera Bonet difícilment pot centrar-se amb els infants del fet que se'ns confirma, una vegada més, que la situació demogràfica del barri és manifestament d'un envelliment progressiu.

Aquesta afirmació és vàlida en aquests moments; però necessàriament a matisar en un futur tanmateix ben pròxim perquè la construcció ja pràcticament acabada de tres grans immobles a la barriada farà variar considerablement les coordenades demogràfiques del barri; és esperable una tendència progressiva a un rejuveniment i, per tant, a una possible problemàtica d'inserció juvenil i d'atenció als problemes de la infància.

2. La vida juvenil a Riera Bonet

2.1 Els serveis bàsics pels joves

L'única guarderia que funciona és la promoguda per l'associació de veïns i gestionada per una junta formada pels pares dels alumnes. Es tracta de la guarderia Romaní, amb uns 30 alumnes (molts d'ells provenen d'altres varris com el d'Incesa), ubicada a uns baixos del carrer Riera Bonet. N'hi hagué una altra al carrer Sant Pere del Romaní, la guarderia Snoopy, que fou tancada segons testimoni dels nostres informants per manca de rendibilitat.

El centre d'E.G.B. freqüentat habitualment pels nens i nenes de Riera Bonet és el col·legi públic Ramon i Cajal per l'accés al qual disposen d'autocar escolar.

Pels alumnes d'ensenyament mig, tant de l'Institut com del Centre de Formació Professional, el desplaçament dels nois i noies és força allunyat i és un recorregut que es sol realitzar a peu.

L'Àrea Bàsica de Salut de l'Avinguda 11 de Setembre és la que atén les demandes dels joves. Ells mateixos consideren com satisfactòria l'assistència i des d'aquell centre es du a terme el control de les vacunacions i tot el que fa referència a la prevenció sanitària.

Malgrat el tòpic de la mala reputació del barri, ni els contactes amb els adults i els joves de la barriada, ni les converses mantingudes amb els metges de família de l'Àrea Bàsica de Salut, ens han pogut confirmar que la drogodependència tingui una particular incidència. En canvi, el que sembla cert i força més preocupant és l'alcoholisme de la gent gran i, per altra banda, una notable incidència dels maltractaments als menors que, encara que afecti tot el municipi, adquireix característiques més pronunciades a Riera Bonet.

No hi ha cap associació juvenil al barri. Només es va donar una iniciativa del Moviment Infantil de Barris de Molins de Rei, depenent de la parròquia, que va iniciar activitats de lleure

infantil a un local de la parròquia al carrer Lluís de Requesens que no va poder prosperar per manca de monitors.

Depenent de l'Àrea de Serveis Personals de l'ajuntament hi ha dos casals per a joves al municipi: el del barri del Canal i el del barri de l'Àngel. Ambdós romanen la major part del temps tancats. Allà s'hi realitzen les activitats dels pre-tallers, de pintura i d'electricitat, i el del barri de l'Àngel s'utilitza esporàdicament per a la impartició de classes de "sevillanes".

Riera Bonet va contemplar l'experiència temporal d'un Casal per a joves ubicat en el local que la parròquia té al barri. Les activitats juvenils no eren ben acceptades pels veïns per causa dels sorolls que provocaven i, també, pel tipus de joves que el freqüentaven.¹ Fou precisament com a conseqüència d'aquestes protestes i per haver-se produït desperfectes en els esmentats locals que es van tancar definitivament.

Posteriorment al carrer San Sebastià fou llogat un altre local on es realitzaven col·loquis sobre pel·lícules de vídeo i xerrades en general. Les claus d'aquest nou Casal estaven a l'associació de veïns i es facilitaven a qualsevol jove que les demanés; la conseqüència en fou un gran descontrol sobre la seva utilització. Tot es va acabar quan el propietari es va negar a renovar el contracte.

Els joves no encobreixen el seu malestar i la seva indignació davant la manca d'un lloc propi de trobada; encara no acaben d'entendre el vertaders motius del seu tancament.

2.2. Les pràctiques esportives i el lleure

Tot l'esport que els nois i noies de Riera Bonet no practiquin a les escoles, es fa molt difícil de posar-lo en pràctica; fora de l'horari docent es veuen obligats a sortir de la barriada per a poder realitzar formalment qualsevol esport. Riera Bonet no té instal·lacions adequades.

---

¹ Els nois del barri els qualificaven significativament de "pringaos".

I, per altra banda, el desig de practicar l'esport no és gens encobert: les noies parlen del voleibol o del bàsquet i els nois del futbol i del motociclisme. Tampoc hi ha a Riera Bonet cap club, associació o entitat que promogui una activitat esportiva, la que sigui.

Definitivament, el lloc de trobada, d'esbarjo, del millor i del pitjor, és el carrer. Dels alumnes de formació professional que surten de l'escola al migdia, són l'excepció els que realitzen alguna activitat complementària d'un tarannà diferent del de l'escola; només classes de repàs, de mecanografia... El lloc de trobada per a ells i elles és el solar que hi ha al carrer Riera bonet.

Els més grans, en canvi, acostumen a trobar-se al bar Sandokan on hi juguen al billar.

Ni uns ni altres freqüenten el local de l'associació de veïns on hi acudeixen únicament quan preparen les activitats de la festa de Sant Joan.

Els caps de setmana es sol anar en colles passejant fins a Sant Feliu de Llobregat ² on hi passen la tarda en algun bar. Recentment, s'ha posat en funcionament una discoteca anomenada Nau B-3 dins la zona industrial situada a l'altra banda de la carretera i que obra únicament els caps de setmana; molts joves de Riera Bonet de més de 15 anys hi solen anar, malgrat que l'entrada sigui permesa a partir dels 16 anys.

3. Els centres d'interès dels joves

Hi ha una constatació, fruit de les nostres converses, i és la de que els nostres interlocutors juvenils plantegen la seva situació futura com una reproducció de la seva situació familiar; el to d'una forta segragació social hi és ben present.

Es evident que l'estimació pel barri en el que viuen es manifesta fortament; però no deixen de tenir un sentiment

---

² "Sanfe" en el seu llenguatge habitual.

d'inferioritat respecte al reste del municipi: es consideren maltractats per l'administració i estan engelosits per les instal·lacions i els serveis que tenen altres barris. La conclusió de les seves consideracions no poden ésser més tràgiques: pensen en la possibilitat acaronada d'abandonar el barri quan siguin adults; no hi ha prou estímuls per a continuar visquent a Riera Bonet.

IV. La gent gran al barri de Riera Bonet

1. L'inici d'un Casal amb l'Associació de Veïns

Riera Bonet des de l'any 1977 compta amb una Associació de Veïns; és a dir, fa ara ja uns 13 anys. Fou amb una notable insistència com es va lograr l'aprovació dels seus estatuts pel Govern Civil d'aleshores. Inicialment s'acollia en un local cedit per la parròquia, posteriorment trobà una seu a un pis particular i posteriorment ocupà l'actual emplaçament; uns orígens itinerants, incerts i molt en consonància amb la naturalesa del barri que li ha donat nom.

Des de la seva creació ha tingut sempre el mateix president; el senyor Antoni Méndez és una persona molt coneguda al barri, un veí que hi porta uns cinquanta anys de residència i que ocupà un càrrec a l'anterior consistori municipal regit pel PSUC. Malgrat que segons els estatuts l'Associació ha de comptar amb càrrecs rectors, la Junta no té responsables de vocalies concretes i les decisions es prenen per consens dels presents en un moment donat.

L'audiència de l'Associació és notablement important al barri, només cal veure com en aquests moments hi ha entre 215 i 220 socis que satisfan les seves quotes d'associat; això suposa entorn de la quarta part de les persones del barri. Per altra banda, hem pogut comprovar el reconeixement pràctic de l'Associació per la totalitat del barri; de fet, quasi totes les famílies satisfan la quota. En aquest sentit, l'Associació és una força potencial importantíssima.

Quan foren construïts els blocs de pisos dels carrers de la Riera Bonet i Amadeu Vives l'ajuntament va adjudicar els actuals locals que ocupen a l'Associació; amb tot, aquests locals van ésser dividits per tal de donar-hi cabuda a la guarderia infantil annexa. Aquesta guarderia que porta el nom de "Romaní" actualment és gestionada pels pares dels nens que hi assisteixen i les cuidadores realitzen la seva funció com a treballadores autònomes; les edats dels nens que s'hi acullen van dels sis mesos als cinc anys.

La història social de l'Associació es va iniciar amb el tema de les reivindicacions urbanístiques del barri: la instal·lació de llums i la pavimentació dels carrers. Va lograr, a més, que l'espai que hi ha al carrer de la Riera Bonet fos aplanat per a fer-hi un camp de futbol habilitant i construint una tarima per a actes públics.

Per manca de locals més adients, l'Associació va gestionar i aconseguir un ajut econòmic del Fons Social Europeu per a la construcció d'una nau a l'esmentat espai; però la negativa a tota mena de construcció del propietari va fer inviable aquest projecte; es va perdre l'ajut econòmic i l'oportunitat immillorable de tenir un millor local social.

En els darrers anys, la principal activitat de l'Associació és la coordinació i la promoció de la festa major del barri; aquesta se celebra als voltants de la diada de Sant Joan i té un considerable poder de convocatòria al barri.

El local obre les seves portes el matí de quarts d'onze a la una i la tarda de quarts de cinc fins les vuit. Un bar, unes taules i unes cadires, juntament amb un despatx per l'administració, componen el seu mobiliari. Diàriament la freqüentació del local oscil·la entre les 25 i les 30 persones, la gran majoria d'entre elles jubilades. Acaba essent un lloc de trobada i de joc de taula (cartes i dominó) que ja ocupen tot el lloc disponible.

Malgrat la considerable audiència de l'Associació de Veïns a tot el barri, en aquests moments no es pot afirmar que constitueixi un lloc de reunió o de trobada per a tots els veïns; menys encara que sigui un punt notable de promoció cultural de Riera Bonet.

D'una banda, les dones freqüenten molt rarament el local i, donades les limitacions de l'espai disponible es produeix una

forta incompatibilitat en la seva utilització ³ i, per l'altra, els joves només el freqüenten en ocasió de la festa major del barri en tant que promotors d'alguns actes o acontereixements: futbol, gimkama, etc.

De totes maneres, els responsales de l'entitat tenen una clara voluntat de què el local sigui habitualment utilitzat per la totalitat del veïnat, cosa que evidentment no es dóna en la pràctica. Segons ells, qualsevol conflicte o problema col·lectiu que sorgeixi al barri, hauria de poder ésser exposat i debatut pels interessats en l'esmentat local.

De tot plegat, sembla que l'activitat de l'Associació només es fa de portes endins; dóna la impressió que estigui en un moment de gran passivitat: no hi ha projecte concret d'activitats ni s'hi endevina una preocupació per la promoció socio-cultural del barri, exceptuant la festa major.

Diem també que la relació amb l'ajuntament és de mutu respecte, segons el que es desprén del que ha estat dit pels nostres informants; no s'hi veu un ànim de col·laboració clar i prometedor.

A Molins de Rei hi ha quatre Casals d'Avis: tres promoguts pels Serveis Socials de l'ajuntament als barris de l'Àngel, del Canal i Riera Bonet i un impulsat per la Caixa del Penedès situat al bell mig del centre del poble.

Es ben clar i comprovat que els avis del nostre barri no es desplacen a cap Casal de fora del barri i, per tant, la llar d'avis de la barriada és l'única instal·lació social que utilitzen.

El Casal del barri Riera Bonet fou possible gràcies a la cessió del local per part de l'Associació de Veïns amb la que el comparteixen.

---

³ Una dona jubilada ens deia: "som quatre dones les que a vegades anem a fer la feina per a la fira; però quan els homes juguen a cartes ens foten a fora".

Donades les reduïdes dimensions del local, han sorgit problemes de convivència entre els socis de l'Associació i els avis per a la seva utilització; de fet, els jocs de taula no donen oportunitat a fer-hi cap altra activitat. I les persones grans es queixen, per altra banda, que hi ha massa persones fumadores i que això provoca molèsties respiratòries; en definitiva, s'estimen més no anar-hi.

Però els drets adquirits pel Casal d'Avis generen servituds per respecte a l'Associació de Veïns. Aquell no té estatuts ni entitat jurídica pròpia, encara que tingui la seva pròpia junta rectora i el president de l'Associació de Veïns formi part d'aquesta junta del Casal d'Avis; això provoca que hi hagi una identificació a nivell de socis del Casal amb l'Associació. Aquesta actua en nom del Casal en les seves relacions exteriors i els avis en el seu Casal acaben assimilant-se a una vocalia de qualsevol Associació de Veïns. El tema en si mateix no té res d'anecdòtic.

Finalment, diem que esporàdicament, especialment a l'estiu, el Casal ha organitzat excursions amb autocar per a la gent gran i, sobretot, per la gran Festa de la Candelera de Molins de Rei els avis del Casal hi participen amb l'aportació de treballs manuals i de confecció.

2. Un suport temporal al Casal d'Avis

Durant el període de sis mesos que va entre l'octubre del 1987 i el febrer del 1988, hi hagué una experiència d'animació subvencionada per l'INEM amb un animador socio-cultural i una assistenta social amb l'objectiu bàsic d'"impulsar la mobilització de les entitats del barri en general, per tal de programar una acció a la comunitat". En la seva memòria d'actuació es fa constar que

"no s'ha aconseguit solucionar la problemàtica prioritària: el conflicte entre les dues entitats (l'Associació de Veïns i el Casal d'Avis)".

Malgrat haver arribat a un acord previ pel que fa a la utilització del local,

"a la reunió l'Associació de Veïns es va negar rotundament a continuar, al·legant que els seus associats amenaçaven deixar l'associació si les activitats continuaven".

Aquest conflicte venia donat per la protesta dels socis que havien de deixar de jugar al dominó per a què es pogués visualitzar uns vídeos o per a què es poguessin fer reunions de gimnàstica pels avis. Caldria notar que aquest socis conflictius, per la seva condició i edat, podien molt bé ésser inclosos en la mateixa dinàmica del Casal d'Avis.

Fou a partir del conflicte, que l'animador es va proposar dos nous objectius: buscar immediatament un local i treballar amb les dues entitats per separat. Es va lograr que el Moviment Infantil de Barris de Molins de Rei i depenent de la parròquia els deixés un local al carrer Lluís de Requesens; però no va arribar a acondicionar-lo i a posar-lo en funcionament perquè l'animador ja havia acabat el seu contracte temporal i l'experiència es va donar per acabada.

3. Esser gran a Riera Bonet

Com ja hem pogut veure, la formació orogràfica de Riera Bonet aïlla físicament el barri del centre comercial i de serveis del poble; des d'aquesta perspectiva a Riera Bonet només hi ha una farmàcia, una merceria, una botiga de queviures i tres bars. Això té una especial importància i relleu quan parlem de la tercera edat perquè aquesta es trobarà sempre condicionada a procurar-se moltes coses lluny de la seva residència habitual.

El desnivell d'alguns carrers (Sagrada Família, Sant Rafael, Sant Pere del Romaní, etc.) constitueix un seriós impediment urbanístic per les persones grans que, sovint amb una salut delicada, volen sortir de casa. I ells al·ludeixen encara al desvassament esporàdic que en temps de pluges importants pateix la

riera que travessa soterrada i que provoca, encara més, l'aïllament físic, ecològic i geogràfic de bona part de la barriada.

A tot això cal afegir-hi que no hi ha cap mitjà de transport públic que connecti el barri amb el centre del poble; encara que afecti en general tota la població de Riera Bonet, les persones grans l'han destacat en tant que els obliga a tancar-se més i més a l'interior del nucli habitat.

3.1 Les condicions dels habitatges

En els sovintejats contactes amb la gent gran, ens ha sorprès la diferència generalitzada que s'observa entre l'interior i l'exterior dels seus habitatges. Es així, per exemple, com en el cas dels dos blocs promoguts pel Patronat Local de l'Habitatge (als carrers Lluís de Requesens, Sant Pere del Romaní i Mancomunitat) i que donen cabuda a unes 120 famílies, presenten un estat exterior deplorable amb un risc evident de desprendiments de sostres dels balcons i de les façanes.

La preocupació per part dels veïns afectats que han fet reunions d'escala amb els presidents de les comunitats de propietaris, no s'ha traduït encara en acords concrets d'actuació. N'hi ha que demanen la participació de l'ajuntament en la despesa d'acondicionament oblidant que tots són propietaris, fet del que no se n'amaguen amb un cert orgull ostentant-ne l'escriptura de propietat que la gran majoria ja tenen al seu poder.

En contrast amb aquesta pobra visió externa, l'interior dels immobles i de moltes escales en el context de la seva modèstia es veuen força arreglats. Els habitatges que, generalment, són de reduïdes dimensions disposen d'un equipament suficient per a les necessitat bàsiques dels seus moradors.

3.2 La qualitat del veïnatge

Malgrat les evidents deficiències que pateixen, les persones grans es senten identificades amb la barriada i reconeixen les notables millores urbanístiques que han pogut contemplar-hi des

dels seus orígens. Recordem que és una emigració arribada entre els anys 1950 i 1960 i que actualment és una població estable en presència de la segona i la tercera generació.

Els grans consideren que és una barriada tranquil·la i sense una especial incidència de la desviació social i això malgrat que hi ha una evident consciència de què el barri té fama de conflictiu comparant-lo amb la resta del municipi.

Per totes les situacions esmentades la gent gran manté una forma de viure pròpia i limitada al barri sense excessives interferències amb la cultura de l'entorn. Per la seva estabilitat i procedència la població gran recorda les característiques del poble rural pel que fa a la seva interrelació veïnal.

L'analfabetisme de les persones grans és ostensible i aquesta circumstància fa que es trobin en la impossibilitat de fer cap tràmit burocràtic davant de qualsevol estament públic; això arriba a l'extrem que la metgesa de l'Àrea Bàsica de Salut els tramita sol·licituds de pensions o reclamacions a la Seguretat Social.⁴ El que resulta clar és que necessiten d'algú que els doni suport en aquestes tasques donat que és impensable que arribin a adquirir una major instrucció a la seva edat.

L'ajut entre els veïns i, sobretot, entre les persones grans que viuen soles, es realitza d'una forma espontànea. Ens han parlat de fets que comporten una alta solidaritat: la mestressa de

---

⁴ Aquesta observació s'inscriu perfectament en el que ja és prou conegut per la literatura que es refereix a la salut pública. Amb una mostra en tindrem prou: "Els serveis sanitaris suposen per a determinats sectors de la població l'únic servei que coneixen per a plantejar determinats problemes socials reconeguts com a tals o com a fons d'una demanda expressada en termes sanitaris. L'enfermetat provoca en si mateixa problemes la resolució dels quals és competència dels serveis socials en tant que disminueixen el grau d'autonomia del subjecte i, freqüentment, comporten despeses afegides (farmàcia, desplaçaments, disminució dels ingressos per baixa laboral) ... Els problemes socials més variats sovintegen les consultes d'atenció primària...". (Prieto Orzanco, Asunción, ¿Se puede gestionar la presión asistencial en los servicios de atención primaria?, a Revista de Sanidad e Higiene Pública, num. 5-6, maig-juny 1990).

casa que cuina per a una veïna mig impossibilitada o que li efectua la compra al mercat. Són mostres del que constitueixen fets normals al barri.

Per manca de possibilitats econòmiques són moltes les persones grans que conviuen amb els seus fills i els seus nets. D'altres viuen en parella mantenint una estreta relació amb els seus familiars. I hi ha també persones d'edat que viuen soles.

En aquesta qüestió de la convivència, s'ha de distingir sempre entre les persones grans que són titulars com a propietaris o llogaters dels seus habitatges i que, tot i que conviuen amb els fills, mantenen una situació preferent i autònoma dels que per haver quedat sols han anat a viure a casa un fill o filla i, per tant, acaben tenint un paper secundari i dependent.

Hi ha gent gran que, tot i que viu sola, rep un ajut econòmic dels fills; però que a l'hora de demanar assistències concretes acudeixen prioritàriament als veïns. Segons els nostres informants, la disponibilitat i la capacitat dels fills és, generalment, molt limitada.

Ens diuen que hi ha branques familiars que s'han extés manifestament a Riera Bonet mantenint per causa de la proximitat uns llaços afectius forts. Aquesta és una revelació que no ens ha vingut de nou puix que, en contemplar el llistat nominal dels veïns i donada la repetició d'uns determinats cognoms, vam estar temptats de fer una anàlisi dels diversos arbres de família per a constatar com s'hi ha donat una certa reproducció familiar en el context dels límits del barri. El condicionament del temps ens va fer desistir del propòsit inicial.

3.3 La salut i l'oci

L'Àrea Bàsica de Salut de l'avinguda 11 de Setembre del centre de Molins de Rei és la que engloba el nostre barri. Està situada a un quilòmetre i mig de Riera Bonet. La doctora Seculi amb quatre anys d'antiguitat a la plaça té uns 2.000 assegurats entre els que hi ha tots els veïns de Riera Bonet majors de 14

anys. El curiós és que no es coneixen casos de persones del barri assegurats a mútues o mèdiques privades.

Aquesta Àrea Bàsica de Salut atén les malalties cròniques de les persones grans més habituals: hipertensió, diabetis i complicacions respiratòries i el Servei de Planificació Familiar el control ginecològic de la població gran femenina.

De totes maneres, malgrat que disposin d'aquests serveis sanitaris, les persones grans de Riera Bonet no són assídues en la seva assistència a la consulta de la metgessa; s'observa que, degut als seus hàbits rurals, són excessivament donades a prendre remeis casolans que prioritzen sobre els inconvenients dels desplaçaments a l'Àrea Bàsica de Salut sotmetent-se a un control de la medicació.

Malgrat tot, els interessats manifesten una considerable satisfacció quan es refereixen a l'assistència que reben i, a part els casos que han requerit internament hospitalari o intervencions quirúrgiques, les persones grans treuen sistemàticament importància a les molèsties de salut que poden patir dient que "són coses normals de l'edat". Es per això que la metgessa i l'infermera es desplacen periòdicament amb transport propi al barri per a fer un seguiment sistemàtic dels malalts crònics impossibilitats.

Diferent és el cas dels metges especialistes que es troben a Sant Feliu de Llobregat; donat el desplaçament que representa per a molta gent gran, sovint es prefereix ingressar el malalt a l'hospital de Bellvitge per a la simple realització de proves de control clínic.

Al carrer Lluís de Requesens hi ha una petita consulta d'A.T.S., promoguda i en ocasions subvencionada per l'associació de veïns i amb un horari d'atenció de dos quarts d'una a dos quarts de dues del migdia i realitza també un servei al domicili. A més, al carrer Verge de Núria hi ha la farmàcia ja esmentada.

Pel baix nivell cultural i la limitació dels recursos econòmics, la gent gran de Riera Bonet no evidencia una predisposició per a cercar un temps d'oci. L'atenció de la casa

ocupa la major part del temps de les dones i són ben poques les que freqüenten la Llar d'Avis de forma assídua.

De totes maneres, és ben cert que, tant per a ells com per a elles, el carrer constitueix un important punt de trobada i de relació social. Es surt de casa amb la idea de trobar veïns a la placeta o en els bancs del carrer amb qui "fer petar la xerrada". I, per a passejar, s'aprofita l'escapada al mercat municipal, els voltants de la barriada i àdhuc la muntanya.

L'única associació d'oci existent a Riera Bonet, el Club de Petanca, malgrat tenir personalitat jurídica pròpia, es troba integrada als locals de l'associació de veïns i està presidida per la mateixa persona. Hi participen unes divuit persones, la majoria jubilades, i disposa de part del solar del carrer Riera Bonet on hi ha dues pistes per a la pràctica de l'esport amb una participació assídua en competicions locals.

Conclusions

1. Les característiques històriques del barri de Riera Bonet en defineixen ja el seu perfil marginal en el context del municipi de Molins de Rei. Podem dir que aquesta realitat suposa per si mateixa un crit d'atenció de cara a les instàncies municipals; en tota intervenció, sigui la que sigui, s'ha de cuidar extraordinàriament la no reproducció dels signes clars de marginalitat que pateix el barri.

2. Al costat de les operacions d'autoconstrucció i d'edificació marginal que ha experimentat el barri de Riera Bonet, la intervenció planificadora actual de l'Ajuntament de Molins només lograrà posar ordre on l'ordenament havia estat sempre inexistent. Aquesta intervenció que ja està en marxa i que suposa un inici esperançador d'atenció directa al barri, deixa sense modificació l'estructura marginal de la població i aquesta pot ésser una de les preocupacions municipals bàsiques en aquests moments: donar vida i dinamitzar uns equipaments previstos i que van directament enfocats al servei directe de la població que hi habita.

3. Les característiques més destacables d'aquesta població de Riera Bonet des de la lectura estructural, són: forta densitat familiar, envelliment progressiu, concentració immigratòria amb un assentament a Catalunya des de fa molts anys, baixos nivells culturals correlacionant-se amb problemes greus d'integració lingüística, baixa qualificació de les ocupacions, notable presència de jubilats i de mestresses de casa entre la població inactiva i de treballadors manuals i jornalers entre l'activa.

4. Ambdues característiques, la immigratòria i la demogràfica, donen la imatge d'un col·lectiu tancat en si mateix, esclerotitzat i amb uns components de no participació forta i, per tant, de marginació social. La política de benestar social centrada

en una visió comunitària de serveis socials i d'atenció directa, ja no és una qüestió de reequilibri, sinó de pura justícia distributiva. La imatge de pobresa global que dona Riera Bonet planteja als responsables d'aquest àmbit serioses exigències d'intervenció amb una visió d'equitat, d'igualtat d'oportunitats i de donar a cadascú el que pertoca.

5. Traduint aquesta lectura en coses concretes, ens atrevim a suggerir, com a primer pas, la urgència d'un local que doni cabuda tant a la gent gran com als joves; pels primers, amb una potenciació de les activitats culturals i, pels joves, activitats cohesionants aptes a generar associació i centrades en els aspectes lúdics.

Pensem que la ubicació d'aquest local hauria de prioritzar els espais disponibles als nous blocs ja construïts o en vies d'edificació. La raó és perquè es tracta d'iniciar una dinàmica socio-cultural integradora amb els nous veïns que ocuparan aquests immobles; en tot i per tot es tracta d'evitar la diferenciació entre els mateixos veïns per raó de l'espai. En aquest sentit, hi ha d'haver-hi un procés que sigui capaç d'impulsar l'apropiació del nou barri per part dels veïns amb la clara intenció d'evitar qualsevol fisura o distanciament simbòlic entre els veïns.

6. El local que es suggereix ha d'ésser obert al barri, a qualsevol veí del barri de Riera Bonet, malgrat que la preocupació bàsica sigui el servei dels joves i dels més grans.

Per altra banda, ja hem vist que la història demostra la gran dificultat de convivència entre els uns i els altres. No sabem si es tracta d'habilitar més d'un local; però el que sí que sembla clar és que hi ha d'haver-hi una definició d'espais aptes a ésser apropiats respectivament pels uns i pels altres.

7. Finalment, creiem indispensable la presència permanent d'un professional amb tasques d'animació socio-cultural, capaç de derivar problemàtiques específiques cap a serveis especialitzats municipals o altres i amb voluntat de respondre, no solament a una dinamització del grups poblacionals prioritaris, sinó de sortir al pas a qualsevol requeriment efectivament realitzat per la població de Riera Bonet.

I no és un problema menor el que hem pogut veure a través de les nostres converses al barri: aquest animador socio-cultural ha de comptar bàsicament amb el suport de les forces vives existents a Riera Bonet i, en concret, de l'associació de veïns. Si la decisió ve únicament de les instàncies municipals de Molins de Rei, es pot trobar amb problemes greus de bloqueig i de col.laboració.